1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA



УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел.: з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 13. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 22-го СІЧНЯ 1963 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 22, 1963 No. 13. VOL. LXX.

ПОРТОВІ ВАНТАЖНИКИ ПРИЙНЯЛИ УМОВИ ПРЕЗИДЕНТОВОЇ КОМІСІЇ

ВЛАСНИКИ КОРАБЛІВ МАЮТЬ ДАТИ ВІДПОВІДЬ В ПОНЕДІЛОК 21-го СІЧНЯ

Ню Йорк. — Визначена ще в середу президентом Кеннеді тричленна Комісія під проводом сенатора-демократа Вейна Морса в неділю 20-го січня запропонувала обом сторонам — портовим вантажникам і власникам кораблів — закінчити страйк на основі випрацьованих Комісією умов. Комісія запропонувала загальну підвишку в сумі 39 центів від години праці з тим, що ця підвишка буде здійснена впродовж двох найближчих років. Міжнародна СпілкаПортових Вантажників негайно гоголилася закінчити страйк на запропонованих Комісією умовинах. Але представник Спілки заявив, що умовини нового контракту праці мусять затвердити загальні збори всіх членів спілки. Представники Нюйоркської Корабельної Асоціяції заявили, що вони зможуть дати відповідь на пропозиції Комісії аж в понеділок, 21-го січня. Вони гадають, що запропоновані Комісією умови нового контракту є зависокі, і тому не знати, яка буде їхня відповідь. Але голова Президентської Комісії Морс заявив, що обидві сторони повинні прийняти умови нового контракту про працю, бо як це не станеться, то він рекомендуватиме Президентові звернутися до Конґресу з просьбою про ухвалення нового закону, який дозволяв би урядові діяти в такій ситуації, яка заіснувала в страйку портових вантажників після того, як вони 23-го грудня, після 80-денного припинення страйку на основі закону Тафта - Гартлі могли відновити страйк. Сенатор В. Морс грозив обидвом сторонам, щоб не відважилися відкинути пропозицій ним очолюваної Комісії, бо Конґрес діятиме негайно в справі нового протистрайкового закону. Портові вантажники домагалися загальної підвишки заробітних платень разом із різними добродійними фондами на суму 86 центів від години праці ,а власники кораблів давали 22 центи впродовж найближчих двох років. Можна сподіватися, що і власники кораблів приймуть умови Президентської Комісії, і зможе закінчитися страйк, який тривав чотири тижні та спричинив втрат на повних $700 000 000, спаралізувавши всі порти на східньому узбережжі від стейту Мейн до Мехіканської затоки. Та праця в портах могла б початися аж в четвер, бо портові вантажники мусіли б ратифікувати новий контракт. Це могло б статися найскорше в середу 23-го січня. Але представник вантажників заявив, що навіть як би власники кораблів погодилися прийняти умови Комісії, то це не означатиме закінчення страйку, бо рішення нюйоркської Комісії є важливе для всіх портів, що є на північ від Норфолку у Вірджінії. Для інших портів працює інша Комісія і страйк зможе закінчитися аж тоді, як всі портові вантажники дістануть таку саму пропозицію, яку запропонувала Комісія в Ню Йорку. Згідно із зарядженням през. Кеннеді Комісія має в понеділок 21-го січня звітувати йому про стан переговорів. Гадають, що сенатор Морс представить Президентові, що вантажники мусять ратифікувати договір, і тому Президент не буде зараз звертатися до Конґресу. Пересічна заробітня платня портових вантажників становить тепер $3 02. Внаслідок страйку втратило працю коло 100 000 осіб. Припинена була допомога закордонові і спаралізована була торгівля із закордоном. Псувалися ті товари, які повинні бути негайно вивантажені. Загрожений був добробут країни, і Президент вирішив діяти, хоч Білий Дім не радо хотів би за допомогою протистрайкового закону змушувати робітників, заключувати новий договір про працю.

През. Кеннеді поїде до Італії і Західньої Німеччини

Вашингтон. — Речник Білого Дому заявив наприкінці минулого тижня, що президент Кеннеді поїде в цьому році до Риму і Бонну, при чому „не плянується відвідин до інших европейських столиць". Американські коментатори вбачають у тій заввазі підкреслення факту, що Президент не поїде до Парижу на зустріч з президентом де Ґолем та що включення в плян подорожі до Европи столиці Західньої Німеччини має на цілі піднесення політичного значення Західньої Німеччини, яка може вирішити справу приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку — у користь Британії. Якщо б Західня Німеччина рішуче поставилась в цій справі по стороні Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу, то Франція була б у цій справі цілком ізольована. Також від становища Західньої Німеччини у великій мірі залежить успіх договору між Кеннеді і британським прем'єром Мекмілленом про колективну відповідальність за атомову зброю, що її матимуть европейські країни НАТО. Тут теж Франція настоює на посідання суверенної влади над власною атомовою зброєю. Подорож Кеннеді до Риму має ту політичну ціль, щоб остаточно приєднати Італію і Західню Німеччину до пляну ЗДА й Британії про господарську і мілітарну єдність цілого Атлянтійського обширу.

В АМЕРИЦІ

● **Головний прокуратор Р. Ф. Кеннеді** виступав в імені Департаменту Справедливости 17. січня в Найвищому Суді ЗДА і домагався, щоб Найвищий Суд визнав конституцію стейту Джорджія за незгідну з конституцією ЗДА, яка не визнає жадної расової чи релігійної дискримінації, як це є можливе в Джорджії. В суді присутні були члени родини Кеннеді, між ними і дружина Президента пані Джекелін Кеннеді.

● **17-го січня** головний прокуратор ЗДА Роберт Ф. Кеннеді представив свого брата Едварда М. Кеннеді головному судді Найвищого Суду ЗДА Ірлові Ворренові з просьбою про допущення його виступати в характері оборонця перед Найвищим Судом. Головний суддя відобрав присягу від сенатора Кеннеді як від оборонця, що може виступати перед Найвищим Судом ЗДА.

● **Збудований в Ню Джерзі** комунікаційний сателіт „Рілей" передавав авдиції між Південною Америкою і ЗДА. Цей сателіт випустили 13-го грудня 1962 і він деякий час „мовчав", бо не діяли його батерії. Пізніше він „поправився" і передає та відбирає зорганізовані для нього авдиції.

● **Департамент Справедливости** повідомив, що треба молодіжну організацію „Адвансе" вписати на список комуністичних підривних організацій. Ця організація діє в Ню Йорку.

● **Американське Лікарське Товариство** стверджує, що аспірина деяких відомих фірм коштує 3,5 раза більше від продуктів невідомих фірм. Але кожда аспірина мусить бути така сама, тому люди можуть купувати будь-яку аспірину.

● **Професор** Оклагомського університету Клайд Воллінджер стверджує, що сильні дощі в останніх 91 роках падали, звичайно, в перших і третіх кватирах, і тому фармери мають рацію, коли передбачають із фаз Місяця погоду.

АМЕРИКА ВІДЗНАЧАЄ РОКОВИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ВОЛІ І НЕЗАЛЕЖНОСТИ 22-го СІЧНЯ

Вашингтон. — Цього, як і ряду попередніх років, Конґрес ЗДА та багато стейтів і міст разом із своїми громадянами українського роду врочисто і величаво відзначають 45-роковини проголошення незалежности і 44-ті роковини проголошення соборности Української Держави 22-го січня 1918 і 1919-го років. У програмі Конґресу З'єдинених Держав уже наперед передбачено, що сесію Сенат 22-го січня започаткує молитвою за український нарід і його волю та незалежність репрезентант Української Католицької Церкви в ЗДА всч. о. Йосип Федорик з Шенандоа, Па., а сесію Палати Репрезентантів започаткує подібною молитвою репрезентант Української Православної Церкви в ЗДА всч. о. Буката з Нюарку. Десятки законодавців, сенаторів і конґресменів, відповідаючи на звернення до них у цій справі голови УККомітету проф. Лева Добрянського, заповіли в цьому дні свої виступи в обидвох палатах Конґресу ЗДА на тему української волі та боротьби українського народу за неї. Як уже частинно інформовано, багато губернаторів стейтів, між ними губернатори Ню Йорку, Ню Джерзі, Пенсилвенії, Коннектикат, Іллиной, Огайо і навіть Арізони та Ню Мексико, вже проголосили 22-го січня Днем Української Незалежности, закликаючи громадян своїх стейтів, щоб прилучилися до своїх співгромадян українського походження у відповідному відзначуванні роковин короткотривалої української волі. Такі ж проклямації Дня Української Незалежности проголосили й посадники багатьох міст, даючи рівночасно доручення, щоб 22-го січня на ратушах міст були виставлені українські синьо - жовті прапори поруч зоряних американських. Відповідні святкування Дня Української Незалежности в деяких місцевостях уже відбулися минулої суботи й неділі, 19 і 20-го січня, але в більшості місцевостей вони ще відбудуться в найближчу суботу й неділю, 26- і 27-го січня.

У Ню Йорку відсвятковано роковини Актів 22-го Січня

Ню Йорк. — Заходами Комітету Об'єднаних Американсько - українських організацій м. Ню Йорку, Відділу УКК, відбулась в неділю 20 січня ц. р. в залі Вашингтон Ірвінґ Гай-скул святочна Академія, яку започатковано відігранням на фортепіяні американського гимну. Короткою промовою відкрив Академію голова Комітету об'єднаних організацій, Іван Базарко, який привітав зокрема приявних колишніх учасників визвольної війни з рр. 1917-21, між ними генералів О. Загродського і А. Валійського. Д-р О. Соколишин відчитав тексти 4-го Універсалу і Універсалу про злуку УНР і ЗУНР. Адв. М. Пізнак виголосив промову англійською мовою та відчитав проклямацію губернатора Нелсона Рокефеллера про проголошення дня 22 січня Днем Української Незалежности в стейті Ню Йорк. Адв. В. Стек відчитав подібну проклямацію нюйоркського посадника Ваґнера з проголошенням Українського Дня Незалежности в місті Ню Йорку та заповів, що в тому дні, як щороку, український прапор маятиме з нюйоркської ратуші. П-ні Валя Калин віддеклямувала вірш В. Переяславця „Воскресения День", після чого цю першу частину Академії закінчила промова д-ра Івана Козака. У мистецькій частині виступали з сольоспівами Лев Рейнарович і Марта Кобрин-Копольська, які наприкінці програми виступили теж у дуеті. Проф. В. Цісик відіграв скрипкове сольо. Акомпаніювали Галя Клим і Марія Цісик. Академія закінчилась відспіванням українського національного гимну. Сценічне оформлення зладив арт. В. Ласовський. Сумівки і пластуни з прапорами асистували на естраді при відкритті Академії. Приявних було понад 400 осіб. Завершення святкування 45-річчя проголошення суверенної Української Народної Республіки відбудеться в суботу 26 ц. м. бенкетом, що його влаштовує Об'єднання Прихильників УНРеспубліки у великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку, о год. 7-ій веч.

З ініціятиви УКК створено окремий Український Комітет для Світової Виставки

Ню Йорк. Минулого четверга, 17-го січня, тут у приміщеннях Українського Інституту Америки відбулися з ініціятиви Українського Конґресового Комітету наради представників ряду українських інституцій, зокрема хорів, мистецьких і танкових груп, в результаті яких створено окремий Український Комітет для Світової Вистави, що має відбутися в цій метрополії в 1964-65 роках. Комітет матиме за завдання приготовити на цю виставу окремий Український День, в рямках подібних днів до інших етнічних груп. Програми відбуватимуться в суботи і неділі впродовж 25 тижнів. Кожна з тих програм не повинна тривати довше, як три години. Вони відбуватимуться на відкритому стадіоні, який може примістити 17 000 осіб, як і в театрі в новозбудованому осередку Лінкольна з місцями на 2 500 осіб. Під час програм поодинокі групи намагатимуться показати найкращі зразки своєї національної культури і мистецтва у виконанні найкращих своїх мистецьких талантів. Коли мова про Український День, новостворений його комітет намагатиметься координувати свою працю і програму з Комітетом Пам'ятника Шевченкові, який приготовляється до величавого відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні навесну 1964-го року. Справи днів поодиноких національностей під час світової вистави реферував на нарадах п. Володимир Бакад, координатор цих справ у міському комітеті для світової вистави. Новостворений Український Комітет для Світової Вистави очолює п. Йосип Лисогір, на його заступників обрані мґр. Леонтій Крушельницький і дир. Йосип Гірняк, на секретаря п-і Оксана Вікул а на скарбника адв. Іван Флис. На загального мистецького керівника обрана п-і Ольга Дмитрів, на музичного керівника — п. Іван Задорожний, а на керівника танків п. Вадим Силіма.

В Сенаті продовжуються дебати над зміною реґуляміну

Вашингтон. — Минулого тижня велися в Сенаті дебати над тим, чи треба змінювати реґулямін нарад, щоб можна було припиняти дискусію звичайною більшістю або більшістю трьох п'ятих, а не більшістю двох третіх, згідно з теперішнім реґуляміном нарад. В обороні теперішнього реґуляміну, який дозволяє на ведення обструкції (філібастеру) за допомогою виголошування довгих промов, виступають південні сенатори і частина республіканців, між ними і їх провідник сенатор Еверет Дірксен.

В РОКОВИНИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ І СОБОРНОСТИ



Будинок Педагогічного Музею в Києві, в якому дня 22 січня 1918 року Українська Центральна Рада, як парлямент України, проголосила Четвертий Універсал із повідомленням, що „Від нині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

На східньо-берлінському з'їзді поглибилась сварня між комуністами

Берлін. — 6-ий конґрес німецької комуністичної партії, який від вівтірка минулого тижня відбувається у Східньому Берліні з участю 2,500 делеґатів з 70-х країн та з приявністю Нікити Хрущова, як центральною фігурою того збіговища, став тереном гострого зудару між китайськими комуністами та рештою делеґатів і таким чином ще поглибив нинішню сварню між Москвою і Пейпінґом. За твердженням кореспондента „Ассошіейтед Пресс" дискусія в минулі п'ятницю і суботу являла собою „примарну комедію" і створювала для сторонніх слухачів „диковинне видовище". Хрущов і його підголоски жадали від китайських комуністів, щоб вони припинили публічну полеміку та щоб спір довкола інтерпретації творів Маркса - Леніна (практично: довкола тактики мирної коекзистенції чи війни проти Заходу) рішити компромісово за кулісами. Але китайські комуністи ту вимогу відкинули. Голова комуно-китайської делеґації Ву Шіюхуан закинув у своїй промові в минулу п'ятницю Москві, що це вона перша розпочала публічно атакувати Пейпінґ. Коли китайський комуніст почав говорити про „ренеґатів робітничої кляси", то приявні комуністичні делеґати почали свистати і кричати на адресу китайців. Голова тих зборів прикликав китайця до порядку, щоб він „не ображав гостей". На тому засіданні Хрущова не було, бо їздив з Ульбріхтом оглядати фабрики в Айзенгіттенштадті (колись Сталінштадті).

Вирішується справа участи Британії у Спільному Господарському Ринку

Брюсель. — Справа прийняття чи відкинення просьби Британії на її участь у спільному Господарському Ринку набрала гострих форм. Британський прем'єр Гаролд Мекміллен відбув в цій справі в минулу суботу тайну нараду з фахівцями цієї справи з свого уряду та з покликаними до Лондону британськими амбасадорами з 6-х членських країн Спільного Господарського Ринку. Водночас д-р Альфред Мюллер-Армак, головний господарський дорадник західньо - німецької делеґації для переговорів з Британією, заявив, що у тих переговорах вирівняно вже становища в 70 відсотках та що й решту спірних питань можна б компромісово поладнати, коли б не політична опозиція Франції. Він перестеріг уряд Аденауера, що у випадку відкинення просьби Британії і виключення її з названого західньо - европейського економічного бльоку, цей бльок втратить довір'я у широкому світі і матиме загострені відносини з З'єдиненими Державами. У західніх столицях лякаються, щоб західньо - німецький канцлер Аденауер не приєднався в цій справі до французького президента де Ґоля. Проти де Ґоля є Італія, Бельгія і Голляндія. В західньо - німецькому уряді є поділені думки, але міністер закордонних справ д-р Шредер є прихильником приступлення Британії до господарського бльоку Західньої Европи. Якщо б Британія таки не змогла ввійти до Спільного Господарського Ринку, то для уряду Мекміллена це може мати трагічні наслідки.

Український Народний Дім в Джерзі Ситі відбув збори, перевибрав Управу

Джерзі Ситі. — В неділю, 20-го січня, тут у власних приміщеннях відбулися річні збори Українського Народного Дому, в результаті яких переобрано в більшості дотеперішню його управу з Антоном Шараном, як головою, М. Поповичем — заст. голови, проф. С. Максим'яком — скарбником, В. Семчишиним — фінансовим секретарем, М. Петришиним — рекордовим секретарем та В. Біликом, М. Бараном, В. Ярмолою — членами контрольної комісії та суддею Марселом Ваґнером як правним дорадником. Крім них обрано також 12 директорів. Збори вислухали звітів членів управи, обміркували їх та винесли ряд резолюцій і рекомендацій для дальшого розвитку інституції, що має один з кращих в країні того роду будинків — українських народних домів, та стала головним і важливим осередком усього суспільного життя в громаді. З приміщень та удогіднень дому користають майже всі організації, зокрема організації молоді, що мають там свої домівки та розгортають живу активність. У звітовому році Дім виказував виразні тенденції дальшого росту. Впродовж кількох років Дім сплатив поважну частину свого гіпотечного заборгування в УНСоюзі і є на списках жертводавців поважніших сум на багато місцевих і загальних добрих цілей. Український Народний Дім в Джерзі Ситі є однією з тих організацій, в якій активно співпрацюють всі громадяни. На зборах, якими проводив ред. А. Драган, а секретарював п. М. Петришин, зареєструвалося 107 учасників.

ФРАНЦІЯ І НІМЕЧЧИНА ПІДПИШУТЬ ПАКТ ТРИВКОЇ ПРИЯЗНИ

Париж. — До Парижу прибув в минулу неділю 20 січня ц. р. західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер задля підписання з французьким президентом Шарлем де Ґолем пакту про приязнь між їхніми двома країнами, при чому річ іде про ділянки політичну, культурну й військову. У тому пакті буде підкреслена потреба частіших безпосередніх зустрічей керівних державних мужів для узгіднювання поглядів на всі найважливіші міжнародні справи, буде устійнений обмін культурними вартостями, зокрема обов'язкове навчання французької і німецкої мов у школах Франції і Німеччини, спільні військові маневри та обмін старшинами для взаємного пізнання збройних сил обох країн. Проєкт такого пакту був накреслений під час минулорічної 10-денної візити де Ґоля в Західній Німеччині. З уваги на сильний мороз і пізній вік 87-літнього Аденауера обмежено до мінімуму церемоніял на летовищі, куди назустріч йому виїхали французький прем'єр Жорж Помпіду і міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль. З Аденауером прибули міністри закордонних справ Ґергард Шредер, військових — Кай-Уве фон Гассель і для справ родин та молоді Бруно Гек. Цей останній має в своєму віданні частину культурних справ, а в Західній Німеччині нема окремого міністра для справ культури. Німецьку делеґацію привітали теж німецький амбасадор у Франції Герберт фон Блянкенгорн і амбасадор при НАТО, проф. Вільгельм Греве. Аденауер відчитав на летовищі заздалегідь приготовану промову, в якій підкреслив історичне значення тривкого замирення між Францією і Німеччиною та приписував заслугу в тому французькому през. де Ґолеві, який — за словами Аденауера — вміє добувати науку з минулого та дивитись далеко в майбутність. Аденауер заявив, що „наші дві країни приймають на себе велику відповідальність за Европу і є готові нести її". Проте однаково німецькі, як французькі офіційні чинники заперечують, наче б Франція і Західня Німеччина прямували до будь-якого тайного договору і створення ‚оси Париж-Берлін'. Західньо - німецький міністер закордоних справ Шредер заявив, що французький уряд повідомлений про те, що Західня Німеччина бажає собі мати у Спільному Господарському Ринку Британію — проти чого виступає де Ґоль. Негайно після приїзду західньо-німецької делеґації в німецькій амбасаді у Парижі відбулась нарада самих німців у приготуванні до конференції з французькими керівними державними мужами.

Хрущов погоджується на обмежену інспекцію атомових вибухів

Москва. — Нікита Хрущов у листі до президента Кеннеді в минулої неділі 20 ц. м. погодився на „дві-три" щорічні міжнародні контрольні інспекції у зв'язку з проєктованим договором про заборону всяких ядрових детонацій. През. Кеннеді назвав ту поступку Хрущова „підбадьорливою" познакою, що можна буде осягнути порозуміння щодо того договору, проте зазначив, що цього замало ще, щоб негайно можна було такий договір підписати. ЗДА вимагають найменше 10-х щорічних контрольних інспекцій. Речник американськоґо державного департаменту висловив „надію", що Совєтський Союз переговорюватиме далі про контрольні інспекції і інші споріднені спірні справи, про які нічого не згадано у листі Хрущова, „реалістично і корисно". Західні коментатори обережно оцінюють цей останній крок Хрущова, не хотячи ще називати його корисним переломом у переговорах про атомовий договір.

Помер лідер Партії праці в Британії, Гю Ґейтскелл

Лондон. — В минулу п'ятницю несподівано помер в одному з шпиталів в Лондоні на 56-му році життя голова соціялістичної Партії праці, Гю Ґейтскелл. Він захворів з початком цього місяця і мусів відкликати проєктовану подорож до Москви. До важкої перестуди приєдналось запалення нирок. Смерть Гю Ґейтскелла спричинила кризу всередині Партії праці, праве і ліве крила якої співпрацювали головно завдяки великому персональному авторитетові Гю Ґейтскелла. В останньому році Партія праці зискала на популярності і впливах в Британії, виграла в цілому ряді додаткових парляментарних виборів і має шанси виграти найближчі вибори. Тому на Гю Ґейтскелла дивились вже як на майбутнього прем'єра Британії. У цьому тижні на зборах 247 парляментаристів Партії праці виберуть нового лідера. Найповажнішими кандидатами є 48-річний Джордж Бравн, робітничий діяч з правого крила партії, 46-річний Гаролд Вілсон, лівий інтелектуал, і 50-річний Джеймс Каллаґен із партійної „середини". В найближчий четвер відбудеться жалібна Богослужба в Вестмінстерському соборі, яку відправить д-р Майкел Рамзей, кентерберський архиєпископ.

У СВІТІ

● **У Лондоні,** в Кенсінґтонському палаці, вибухла в четвер в минулому тижні пожежа, внаслідку якої завалилася частина даху над помешканнями тамошньої служби. У різних крилах того палацу мешкають княжни Марґарита і Кенту. Обидві княжни вийшли на двір приглядатись пожежі та ратунковій акції. Крім матеріяльної шкоди — ніхто від пожежі не потерпів.

● **У Вюрцбурґу в Західній Німеччині** ґінекологічний відділ університетської клініки мусів закритись, бо католицький жіночий Чин відкликав 36 монахинь, які працювали в тій клініці як вишколені медсестри, а на їх місце не можна було знайти цивільних медсестер. Внаслідку нечинними стали 85 ліжок у клініці, яка перестала приймати породільниць. У Західній Німеччині великий брак фахових медсестер.

● **Ватикан** натаврував відому італійську фільмову зірку Софію Льорен, яка в минулому році дістала в Голивуді „Оскара" як найліпша фільмова артистка в тому році, за те, що вона зважилась тримати до хресту свою сестрінницю. Католицька Церква оскаржує Софію Льорен, що вона активно допомогла своєму теперішньому чоловікові, фільмовому продуцентові Карльо Понті до біґамії. Понті розвівся з своєю першою дружиною в Мехіко. Церква того розводу не визнає. Натавровано теж священика, який прийняв Софію Льорен, як хресну маму немовляти. Сестра Софії Льорен є заміжна за джезовим піяністом Романо Муссоліні, сином фашистівського диктатора.

● **Фабрика автомобілів „Фольксваґен"** у Вольфсбурґу в Західній Німеччині припинила продукцію з уваги на страйк в американських портах. Четвертина з річної одномільйонової продукції „Фольксваґенів" продається в Америці. В різних европейських портах зупинено великі транспорти европейських авт і безліч інших товарів з уваги на портовий страйк в Америці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. B ox 346, JERSEY CITY 3, N.J.

45-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

Шлях до суверенности

Українська незалежність, а згодом українська державність і соборність виникли не зразу, не однієї години, не несподівано і не з нічого. Шлях до них, зумовлений державнотворчими змаганнями великих гетьманів Богдана Хмельницького і Івана Мазепи, починався виникненням почуття етнографічної відрубности і щонайбільше ідеями автономного ладу в межах Росії.

Подібний до цього довготривалого вікового шляху перейшов розвиток української політичної і державницької думки в 1917-1919 роках. У ті бурхливі революційні роки ідея української незалежности вилилася переможно в ідею української державности і соборности. Винесена на прапорах українського воя́цтва із зреволюціонізованих царських армій ідея української незалежности виявляється й утривалюється невідхильно в політичних діях і заходах тодішнього українського політичного проводу. Створена в березні 1917-го року за почином Товариства Українських Поступовців (ТУП) Українська Центральна Рада домагалася початково від російського Тимчасового уряду тільки прав на культурну, шкільну та видавничу діяльність, але вже на своїй нараді 8-го квітня 1917-го року ця ж Рада вирішує виступити з домаганням політичної автономії для України. Всеукраїнський Національний Конгрес, що відбувся 20-го квітня того ж року і що з своїми понад 1 500 учасниками був загальним виявом волі українського народу, поширив це домагання не тільки на цілу, вже політичну програму територіяльної автономії України, але й на право України мати своє місце і репрезентацію на мировій конференції. З розвитком революційних подій і з ростом незалежницької думки широких українських мас, що виявилась на з'їздах педагогічному, кооперативному, селянському, робітничому та військових, і після відмови Тимчасового Уряду признати Україні автономію на національній основі, проголошено 23-го червня 1917-го року Перший Універсал Центральної Ради із ствердженням, що, хоч і без відриву від Росії, Україна має бути вільною, і що це „український народ на його власних землях творить право й порядок для свого життя". Поширені і сконкретизовані в Другому Універсалі ці принципи українського самовизначення знаходять свою чергову реалізацію в Третьому Універсалі з 20 листопада 1917-го року із його проголошенням Української Народної Республіки й установленням Центральної Ради, як тимчасового українського парляменту й уряду. З того часу Україна, в розпалі державного будівництва і встановлювання дипломатичних взаємин з іншими державами світу, доходить до вершин свого самовизначення, зафіксованих в Четвертому Універсалі із його віко́помним ствердженням, що: „однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу".

Цим своїм державнотворчим актом український народ вирішив невідклично по всі віки своє право встановляти власними силами державний лад на українській землі. Завершена актом з 22-го січня 1919-го року про злуку українських земель в одну єдину, незалежну Державу Українського Народу, проклямація української незалежности з 22 січня 1918-го року стала Великою Хартією Української Державности Суверенности та Соборности, програмою дій, змагань і збройної боротьби всього новітнього українства.

Україна нині і завтра

В 45-ті роковини з дня проголошення своєї суверенности Україна і український нарід перебувають у стані колоніяльного поневолення, замаскованого фірмою „Української Радянської Соціялістичної Республіки". Зламавши і знехтувавши власне визнання Української Народної Республіки із 17-го (нов. стилю) грудня 1917-го року, російсько - большевицька влада 18-го січня 1918-го року повела проти Києва наступ зорганізованими на Московщині військами. Кінець реґулярного воєнного фронту записаний в історії датою 21-го листопада 1920-го року, коли перестала існувати Дійова Армія УНР, але після того довго ще котились по Україні хвилі збройних повстань. У другій світовій війні знову постали протисовєтські українські військові формації. Сьогодні не існує ні реґулярного, ні партизанського фронту в Україні. Проте, насправді ввесь час не припинялась і не припиняється боротьба проти ворожого окупаційного режиму, хоч у різних формах.

Нині йде на наших землях тиха й уперта боротьба поміж двома силами: русифікаторським натиском Москви, що його з найбільшим цинізмом сформульовано в програмі компартії СССР на її 21-ому з'їзді в листопаді 1961 р. у Москві, і, паралельно, з другого боку — відпором української нації, час зведення до одного „совєтського" народу національної стихії. Русифікаторський натиск найскорше й найлегше здобув перемогу в тому зовнішньому обличчі міст, яким є панівна на їхніх вулицях російська мова. Але обмежування української музики й співу етносом, звужування наукових видань до мізерних накладів, сплутування свободи думки в літературі й мистецтві, ламання душ усіма способами асиміляторів зустрічають сильну реакцію у постаті впертої оборони національного „я" в усіх ділянках, у народженні своєрідного українського валенродизму. Тому фраза „буржуазний український націоналізм" упривілейована в сов. пресі.

Одним із могутніх чинників спротиву ворожій окупації стала українська громада у вільному світі. Вона зревідувала свій первісний погляд на шляхи боротьби, перестала закликати до таких актів резистансу, які можуть дати ворогові в руки арґументи для фізичного винищування народу, і перейшла на шлях жвавішої інформаційно - політичної роботи на терені західніх держав, власної творчої праці в різних ділянках рідної культури, особливо в науково - видавничій ділянці, на докладніше вивчання дійсности в Україні. Визнаючи принцип, що тільки власними силами нарід може привернути собі державну волю, українська політична думка, плекана нині на еміґрації, визнає конечність духового зв'язку між еміґрацією і рідним народом, конечність з'єднування визвольній ідеї України приятелів.

Нинішня міжнародна коньюнктура для України і її визвольної боротьби не корисна. З остраху перед атомовою війною Захід хоче миру і задля збереження його йде на компроміси з Москвою. Сильною є також ще концепція великих господарських просторів, яка політично підтримує неподільність Росії. Але ця коньюнктура може змінитися, і період співіснування ледве чи довго триватиме. Вказує на це посилення перегонів у зброєнні й у розвитку технології. Зростає також у світі зрозуміння суті совєтського неоколоніялізму. І тому хід подій в Україні, як і в широкому світі, каже дивитися оптимістично в майбутність і вірити в перемогу ідеалів, які лягли в основу актів з 22-го січня 1918 і 1919 років.

М. Прокоп

У МОСКОВСЬКІЙ НЕВОЛІ

Коли в сучасному світі говорять і пишуть про національне поневолення не-російських народів у совєтській імперії, то звичайно мають на думці території так званих союзних республік СССР. Зате дуже мало говориться про поневолення мільйонів меншостей не-російських народів, які живуть на території Російської СФСР, себто властивої Росії. А в той же час іде тут про ще більше насильство, про поневолення куди важче й небезпечніше, як те, що його переживають не-російські народи в своїх „республіках". Бо там вони, принаймні, хоч якоюсь мірою користуються дуже, зрештою, нужденними правами господарів своєї землі. Інакше в Росії, де вони змушені жити як національні меншості.

Клясичним прикладом такого повного знеправлення національної меншости є мільйони українців, що живуть на території РСФСР. Офіційні дані останнього перепису населення СССР з 1959-го року кажуть, що українців у Росії живе 3 300 000. Це є більше, як усе населення Ірляндії і майже стільки, скільки населення має Норвеґія. Але, поза згаданим числом офіційного совєтського перепису, дарма шукати в будьяких совєтських довідниках вказівок на те, якими ж правами користуються ці 3.3 мільйона українців, скільки вони мають шкіл з рідною мовою навчання, скільки газет, книжок друкується українською мовою, які є для них видавництва, театри, які є видатні серед них письменники та поети, що пишуть по-українськи та ін. Довкола цих основних прав кожної національної меншости, що вважаються самозрозумілими серед усіх народів світу поза межами СССР, в Росії панує тотальна мовчанка. Ніби українців там взагалі немає.

Цієї тактики цинічного замовчування долі мільйонів українців в Росії додержуються також київські партійні бюрократи та їх висланці за кордон. Коли недавно спитали в Ню Йорку голову делеґації УССР при ОН, що ж, власне, діється з українцями в Курській і Воронізькій областях, цей міністер зробив вигляд, що йому нічого не відомо про те, що там взагалі українці живуть.

Документ насильства і крик за допомогою

Та про те, що діється з українцями в Курській і Воронізькій областях, як і на інших теренах РСФСР, говорить насамперед згадане число перепису 1959-го року, отже, 3.3 мільйона, що вже само собою є одним з найбільш ганебних документів національної політики Москви. Бож на підставі перепису 1926-го року українців в РСФСР було коло 6 500 000, і, коли врахувати природний приріст, то їх там повинно бути тепер вісім мільйонів або ще більше, якщо додати до цього сотні тисяч українців, вивезених з України на схід між 1926 і 1959 роками.

Що ж з цими українцями сталося? Важко припустити, щоб їх фізично винищили в таких широких розмірах. Зате вказівкою на те, що з ними діється, є додаткова інформація перепису 1959-го року про згаданих 3.3 мільйона українців в Росії. Там читаємо, що тільки 45.4% з них уважають українську мову за рідну мову. Треба, отже, припускати, що інші за рідну мову вважають уже російську, або може вони вже також національно та культурно приєдналися до російської нації, отже впали жертвою ославленої політики „злиття націй". Це саме, але в ще більшій мірі, треба приймати у відношенні до тих українців, які себе до українства навіть формально на залучують і яких немає у згаданому числі 3.3 мільйона.

Правда, деякі дослідники національної політики Москви на еміґрації уважають, що останній перепис населення СССР пофальшований на користь росіян. Думка, не позбавлена підстав. Взагалі важко мати довір'я до совєтської статистики.

Крім того, кожний, хто слідкує за розвитком совєтської національної політики, не може не звернути уваги на наступний факт: В останньому десятиріччі російським будівничим імперії дуже хочеться якнайскорше мати національно однородну державу. Звідси ввесь, подекуди гістеричний крик про зближення і злиття націй, звідси поспішна русифікація, перемішування населення тощо. Кремлівські вожді наче бояться, що цей шанс може їм виховзнутися з рук в міру того, як ліквідується західні колоніялізми, як усамостійнюються відсталі кольорові народи і як це, впарі з внутрішніми причинами, посилює самостійницькі аспірації не-російських народів СССР. Коли прийняти таке бажання керівників Кремлю, а воно безперечно існує, тоді ніяк не можна відкинути гіпотези, що вони схильні своє бажання приймати за дійсність і під це бажання підстригають статистику.

Про те, що в цьому може бути багато правди і що взагалі питання української меншости в Росії далеко не зліквідоване, говорять також самі заінтересовані, себто згадані 3.3 мільйона українців. Про існування, мислення, почування і прагнення принаймні частини з них можна судити на підставі час від часу друкованих у самій же совєтській пресі статтей, а передусім листів. Автори цих листів, висиланих до редакцій совєтських газет, що виходять українською мовою, українці, які живуть поза межами УССР, здебільша в РСФСР. Вони просять редакції і видавництва в Україні надсилати їм українську літературу і пресу, звітують про те, як надіслана їм література скоро розходиться, і скаржаться, що її дуже мало; звітують про відвідини в них українських письменників, мистецьких ансамблів з України, просять приїхати ще раз і закликають їх не забувати. Більшість з цих листів писані зворушливою мовою людей, насильно відірваних від рідного пня, які за всяких умов хочуть зберегти для себе і для своїх дітей вузли, що єднають їх з їхньою батьківщиною. Такого роду листи це, з одного боку, задушений крик за допомогою, а з другого — документ ганебного насильства над українською людиною, якій „найбільш гуманна" і „найпередовіша" влада не дозволяє користуватися природними правами національної меншости.

Чи боротьба за права не-російських меншостей в Росії посилюється?

Звичайно, всі ці листи українців з Росії, в яких виявляють вони бажання мати свою книжку та газету, це тільки маленький і далекий відгук того, що колись в СССР діялося довкола питання прав української меншости.

Були часи, коли в комуністичній партії України і в уряді УССР сиділи люди, що мали хоч трохи мужности виступати в обороні своїх братів, які, зрештою, у той час користувались великими правами порівняно з їх сучасним тотальним знеправленням. У 1923-му році, на нараді робітників національних республік, говорив про це Микола Скрипник: „Українців в РСФСР . . . і в Сибіру разом понад 7 мільйонів. Як же їх обслуговують культурно? Я знаю, що останніми двома роками видано тільки дві брошури українською мовою на цілу РСФСР . . . Зате щодо шкіл першого ступня, то їх є 820, другого ступня 46, технікумів усього тільки 2, це теж на 7 мільйонів людности . . ."

Але хоч теперішнім київським ставленцям Кремлю такі слова зовсім не під силу, це зовсім не значить, що справа національних меншостей в Росії перестала існувати.

Що це питання живе і болюче для керівників імперії підтверджує ніхто інший, як офіціоз Центрального Комітету КПСС „Коммунист". У 18-му числі цього журналу за грудень 1962-го року появився в цій справі натяк, що його треба уважати не тільки дуже інтересним, але подекуди й сенсаційним, коли взяти до уваги постійну мовчанку довкола питання національних меншостей в Росії. Иде про статтю Г. Павлова „Розквіт і зближення соціялістичних націй". Своєю основною темою стаття є нічим іншим, як ще одним нудним повторенням „історичних" тез національної політики 22-го з'їзду КПСС, з їх пророцтвами про постійне зближування націй і їх остаточне злиття, з їх недоречностями щодо одночасного „розквіту" і „заникання" націй.

Але, згадуючи раз-у-раз тавровані ухили не-російських народів вбік місцевого націоналізму, який, мовляв,

(Закінчення на стор. 3-ій)

У 45-ті роковини проголошення Української Державної Незалежности

УКРАЇНЦІ Й УКРАЇНКИ АМЕРИКИ!

В історії кожного народу є світлі історичні дати, яким присвячується особливу увагу і які рік-річно відзначається відповідними святами. До таких дат у нашій новочасній історії належать 22-ий день січня 1918 року, як день проголошення Українською Центральною Радою в Києві УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ, та день 22 січня 1919 року, в якому Директорія УНР проголосила Українську Державну Соборність, себто добровільне об'єднання західніх українських земель в одній Соборній Українській Державі — Українській Народній Республіці.

22-го січня цього року минає 45 років від дня проголошення Української Незалежної Держави ЧЕТВЕРТИМ УНІВЕРСАЛОМ тодішнього Українського Парляменту — Української Центральної Ради в Києві.

У цьому УНІВЕРСАЛІ читаємо: „Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

Цей правно-державний акт Української Центральної Ради зродився і був проведений у життя в огні та крові Великої Революції у колишній Російській Імперії. Крім історичного права на віднову Української Держави, в основу цього правно-державного акту лягло і проголошене американським Президентом Вудро Вільсоном право кожного народу на самовизначення. Не зважаючи на те, що московські большевики-комуністи це вільсонівське гасло прийняли за своє, саме в час проголошення Української Незалежної Держави вони вислали свої військові червоні загони для завоювання України.

Від того часу українські армії боролись із московськими комуністичними збройними силами за збереження своєї Державности аж по кінець 1920 року, коли то внаслідок великої переваги північного ворога, недостачі зброї та ліків, були примушені разом із українським леґітимним урядом покинути рідну землю і податись на еміґрацію.

Не зважаючи на те, боротьба Українського Народу з червоним наїзником велась безперервно далі. Вона триває й тепер, хоч ведеться іншими засобами.

Дата 22 січня 1918 року дорога всім національно свідомим українцям. Вона тим дорожча, чим більше в часі від неї ми віддалюємося. З перспективи десятків літ вона виростає в наших очах до найціннішого клейноду новочасної української історії, клейноду, що впливав і впливає на формування українського національного духа та защеплювання в українську психіку елементів самопосвяти у боротьбі за віднову сили правно-державного акту з 22 січня 1918 року для всіх українських земель.

Тому то Український Конґресовий Комітет Америки закликає всіх свідомих і патріотично настроєних українців й українок Америки, всі Відділи УККА та членські Організації, щоб вони відзначили цю 45-ту річницю проголошення створеної волею Українського Народу Української Незалежної Держави гідно, солідарно та спільними зусиллями. Словом, щоб вони доказали цим не тільки свою національну зрілість, але й своє позитивне та конструктивне наставлення до перебрання на себе відповідальности за невмирущість українських визвольних національно-державницьких традицій і на цій вільній землі Вашинґтона.

ЕКЗЕКУТИВА
УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ
АМЕРИКИ

Остап ТАРНАВСЬКИЙ

ДЕРЖАВА

Держава — мов будівля із цеглин,
що випалені у вогні сердець,
оброблений руками сирівець,
добуваний з невиданих глибин.

Був день — мов прапор голубих вершин,
піднесений над мурами сердець,
і пісня — мов дозрілий сирівець,
оформлений у незнищимий гин.

І здвигнена у бурі революцій
не встоялась будівля молода,
та дух-запал, що споює діла,
все тріпотить у незамовклім звуці

та й все живе цей нездоланний звук,
як гасло для нових сердець і рук.

РЕЗОЛЮЦІЇ ВОСЬМОГО КОНҐРЕСУ УККА

ЩО ВІДБУВСЯ В НЮ ЙОРКУ 12 - 14 ЖОВТНЯ 1962

(6)

IV. Заохочувати, допомагати та сприяти найширшій участі громадян українського роду в активностях американських політичних партій та в загальному американському житті;

V. Продовжувати та скріплювати свою співпрацю з подібними репрезентаціями українських національних спільнот в інших американських країнах, зокрема з братнім Комітетом Українців Канади, та змагати до відновлення й оживлення активности Пан-Американської Української Конференції;

VI. Прискорити започатковану вже в рямках ПАУК акцію для скликання і переведення Світового Конґресу Вільних Українців, як важливого засобу допомоги визвольним змаганням українського народу.

НАРОДНІЙ ФОНД

Тому, що основою всієї праці Українського Конґресового Комітету, як у користь всебічного розвитку нашої спільноти, так і у виконуванні його завдань в користь визволення України, є Український Народний Фонд, і

Тому, що видатки з цього Фонду з кожним роком повинні б збільшуватися в міру поширення і поглиблення праці, і

Тому, що від впливів до цього фонду залежить уся дальша праця УККомітету та виконання всіх завдань, які перед ним стоять та які поклав на нього і цей Конґрес, і

Тому, що цей Фонд складається з членських пожертв центральних та місцевих організацій і Національного Датку від загалу наших громадян та від добровільних пожертв, і

Тому, що всі ці вкладки, датки і пожертви в останніх роках замітно зменшилися, хоч праця УККомітету замітно збільшилася та дала замітні результати,

Тому, отже, цей Восьмий Конґрес Американських Українців постановляє і рішає:

1. Звернутися із найгарячішим закликом до всіх наших центральних і місцевих організацій та до всіх громадян збільшити бодай вдвоє свої вкладки і пожертви до Українського Народного Фонду.

2. Закликати їх, щоб збірки і пожертви на цілі Народного Фонду були для них першим і головним завданням і ціллю в їхніх пожертвах і збіркових акціях.

3. Доручити керівним органам новообраного УККомітету поробити всі заходи, щоб ці заклики перевести в життя, зокрема, щоб до лав постійних платників Національного Датку приєднати усіх членів нашої спільноти.

30-РІЧЧЯ ГОЛОДУ В УКРАЇНІ

Тому, що в роках 1962-1963 припадає 30-річчя довершеного червоною Москвою над українським народом найбільшого і найжорстокішого злочину масового народовбивства, що ним був штучно зорганізований московським окупантом голод на медом і молоком пливучій землі, жертвою якого впало понад шість мільйонів українських дітей, жінок і чоловіків, і

Тому, що цивілізований світ ще й досі примикає очі на цей найстрашніший злочин Москви, на цю невимовну трагедію українського народу в комуно-московській неволі,

Отже тому Восьмий Конґрес Американських Українців рішає і постановляє:

1. Доручити керівним органам новообраного УККомітету приготовити програму для відповідного відзначення цих роковин та

2. Закликати всю українську спільноту в Америці взяти в тих відзначуваннях найактивнішу участь, щоб принесені українським народом 30 років тому гекатомби жертв не були даремні та щоб вони причинились до його визволення.

ЮВІЛЕЙ НТШ

Тому, що в наступному 1963 році припадає світлий ювілей 90-річчя найстаршої організації вільної української науки — Наукового Т-ва ім. Шевченка, і

Тому, що це Т-во віддало неоцінені заслуги українській науці в розвитку її духовости та продовжує цю свою службу разом з іншими подібними установами також і сьогодні,

Тому, що ця праця сьогодні, в обставинах тотального поневолення українського народу й безпощадного гноблення зокрема вільної науки та винищування її творців комуно-московським окупантом має виїмкове значення і вартість, і

Тому, що у цій своїй праці НТШ потребує максимальної моральної і матеріяльної підтримки збоку найширших кол українського громадянства,

Тому, отже,

Восьмий Конґрес Американських Українців

1. Закликає всю українську національну спільноту в Америці найактивніше включитися в акцію відзначування цього світлого Ювілею та — з нагоди цього Ювілею — дати НТШ, зокрема, максимальну фінансову підтримку.

2. Доручити новобраним керівним органам УКК видати з нагоди цього Ювілею відповідний заклик, як також виасиґнувати зі своїх фондів відповідну пожертву.

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

Тому, що заавансована акція будови Пам'ятника пророкові й генієві України та всесвітньому виразникові волі Тарасові Шевченкові добігає до свого завершення, і

Тому, що завершення цієї акції є справою чести Американських Українців та має історичну вартість, і

Тому, що акція будови цього пам'ятника стала великою заохотою та надією українського народу на рідній землі в його змаганнях до волі і незалежности, і

Тому, що Американська Українська Спільнота виявила вже в цій акції безприкладне зрозуміння і жертвенність, і

Тому, що завершення тієї акції ще потребує багато уваги і дальших пожертв,

Тому, отже, Восьмий Конґрес Американських Українців висловлює признання створеному з його ініціятиви крайовому і місцевим комітетам Пам'ятника Шевченкові та найширшим колам громадянства за дотеперішні акції в цій справі та закликає їх завершити її з не меншим ентузіязмом, жертвенністю та наполегливістю, як її започатковано.

Закликає всю українську спільноту в Америці взяти масову участь у врочистостях відкриття цього пам'ятника у Вашинґтоні.

У СПРАВІ СКРИТОВБИВСТВА СТЕПАНА БАНДЕРИ І ЛЕВА РЕБЕТА

Тому, що саме тепер відбувається перед Найвищим Судом Союзної Німецької Республіки в Карльсруге судовий процес проти Богдана Сташинського, вбивника Провідника Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів сл. п. Степана Бандери і видатного діяча революційного українського націоналістичного руху сл. п. д-ра Лева Ребета; і

Тому, що перебіг цього процесу документально виявив, що злочин скритовбивства цих двох провідних діячів українського визвольного руху був доконаний з наказу та згідно з пляном уряду Союзу Совєтських Соціялістичних Республік, і

Тому, що подібні злочини з наказу совєтського уряду над українськими еміґрантами в чужих країнах були виконувані вже в минулому і їх жертвою впали також Головний Отаман Симон Петлюра та полк. Євген Коновалець, і

Тому, що перебіг процесу проти Сташинського в Карльсруге та свідчення самого Сташинського виразно виявляють і доказують, що подібні акти терору в рямках совєтського ґеноциду супроти українського народу плянується продовжувати та поширити їх також на терен З'єдинених Держав Америки, і

Тому, що цими своїми злочинами Совєтський Союз порушує суверенність чужих країн та міжнародну Конвенцію проти народовбивства і чартер Об'єднаних Націй, загрожуючи цим світовому мирові,

Восьмий Конґрес Американських Українців рішає і постановляє:

1. Якнайгостріше засудити і натаврувати ці народовбивчі злочини совєтського уряду на території чужих держав та запротестувати якнайгостріше перед усім світом проти цих злочинів.

2. Доручити новообраним керівним органам УККомітету поробити відповідні заходи перед нашим урядом у Вашинґтоні, щоб справу цих злочинів совєтського уряду поставити на порядок нарад Об'єднаних Націй та домогтись міжнародного засуду злочинців.

3. Поробити відповідні заходи, щоб наш уряд у Вашинґтоні та з його спонуки уряд Союзної Німецької Республіки в Бонні формальним дипломатичним демаршем перед урядом СССР в Москві виявили свій протест і засуд проти цих поповнених совєтським урядом злочинів.

Олег Лисяк

ПОСВЯТОЧНІ РЕМІНІСЦЕНЦІЇ

Нарешті, слава Богу, вже минули свята. Вже по Йордані, по Маланці, по Василеві обох стилів і вже можна з тугою вичікувати Великодніх Свят, які цього року випадають однаково для обох стилів.

Трохи вже забагато пишеться й говориться у нас про ці календарно - святочні історії, але факт, що в цьому році ще більше, ніж будь-коли, відбулося дискусій в кожному домі, при участі гостей або й без них.

Хоч у деяких громадах перейшли вже офіційно на новий, все таки консервативна частина не одної родини, переважно жіноцтво, святкували ще за старим, а інші члени родини — за новим. Виходив незвичайний ґаліматіяс, бо, наприклад, син і батько принесли перед полуднем свячену воду з йорданської криниці, а по полудні, разом з консервативною мамою, святукавли „неофіційно" — Святий Вечір...

Клопоти були також з телефонами. Ніде правди діти, кожен любить задзвонити до близької рідні на Святий Вечір чи Новий Рік і заколядувати, защедрувати чи просто хором заспівати віддаленому комусь рідному бодай многоліттєвіє. Але тут клопіт: а ну ж, задзвониш до рідні, почнеш з родиною хором співати „Нова радість", а він тобі холодно відповість, що в нього свята минули два тижні тому... Дивишся на телефон і махаєш рукою: „А хай там! Задзвоню на Великодні Свята, тоді бодай не буде помилки..."

Поза тим свята були, як звичайно, знаменитою нагодою, щоб „розігріті" людиська наговорили собі при святковому столі трохи „правди в очі". Хтось там ненароком запитався, скільки коштували маґістерські дипломи в Мюнхені на Розенгаймерштрассе 20 чи 30 років тому, хтось втрутив, між іншим, щось про ес-есів і коляборацію або про „Звйонзек Шляхти Загродовей"...

Потім усі згідно затягали коляду, а зокрема дуже голосно натискали на те місце, де співається „Даруй волю нашій ненці Україні", і при тому кожний дискутант - колядник думав собі: „Чекай друже! Я ще тебе зловлю на слизькому!..."

Якщо хтось робив у минулих роках фільми з свят, то варто на них поглянути. Щойно тоді побачите, скільки найкращих приятелів, що разом колядували на фільмі, тепер між собою не говорять і на вулиці не кланяються. Зате постали нові приязні, і забава йде в коло, як книжка пише.

Люди бавилися не зле і були назагал взаємно прихильні. Прихильність доходила до того, що один сусід конечно хотів другого сусіда відвезти автом до хати, хоч той сусід мешкає рівно на один дім віддалі. А крім того він сам має своє авто. Але добрий сусід - господар виправся, і тому, що його авто стояло носом у противний бік хати сусіда на однонапрямній вулиці, треба було об'їжджати два бльоки, щоб завезти сусіда до хати. Щасливо заїхали і навіть гідранта не розбили.

Як відомо, у Різдвяний час люди виявляють взаємну прихильність головно частуванням, а також писанням різдвяних карток. Якраз, коли я надавав на пошті першу серію карток — за новим стилем, якихось 50 штук — виявилося, що маю одну картку зайву. Одночасно я надавав грошовим переказом також щомісячну заплату за „кредит - карту", рахунок газолінової фірми. Поправді, я вже був трохи злий, — вже від року відновлюють мені цю карту щотри місяці. Цей брак довір'я мене трохи злостив — хіба ж не могли б мені прислати карти хоч на півроку, не кажу вже на рік?

— А, Бог з ними! — подумав. — Їм, тим з того кредиту, також належиться святочний настрій! — І всунув зайву святочну картку в коверту з грошовим переказом, дописавши перед тим короteньке побажання для „невідомого, що відає моїм контом". Позавчора я отримав нову „кредит - карту". Цим разом вона дійсна до... кінця 1963-го року, себто на повний рік! Хто сказав, що не варто бути ввічливим і приязним до людей у святочний час?

Борис Ю. Андрієвський

(Замість квітів на могилу)

Проживши 64 роки, після затяжної недуги серця, в Лютеранському шпиталі в Клівленді 20 жовтня 1962 помер визначний український діяч проф. д-р Борис Юрієвич Андрієвський.

Клівлендська Україна не відчула ніякої іншої втрати так боляче, як цю. На першій Панахиді 21-го жовтня не було де ногою стати. Люди всіх можливих річників, суспільних станів, віровизнань і політичних напрямків — придніпрянці, кубанці, волиняки, галичани, буковинці, закарпатці — всі в німому болю прийшли віддати салют великому українцеві, бо для всіх них окремо й разом узятих він був їхній. Бо всі вони лишилися сиротами без його самаританської опіки, без батьківської поради, без проводу. А в день похорону — церква св. Володимира не могла вмістити всієї жалобної громади. Коли ж прийшло останнє цілування — мури церкви дослівно здригалися від голосного ридання малих і старих, жінок і колишніх вояків. Тут роджений священик, починаючи свою прощальну проповідь словами пісні про Морозенка, ствердив тільки фактичний стан: тут бо справді плакала вся Україна, що вспіла вже була взнати про велику втрату. А решта України, що знала Його — заплакала, чи ще заплаче, взнавши, що Бориса Юрієвича Андрієвського вже нема в живих. Похоронні відправи на православному цвинтарі в Бавнд Бруку в сослуженні священиків відправив ВПреосвященний Владика Мстислав. Американський світ відгукнувся на втрату: від управи міста Клівленду на руки Вдови наспіла Почесна Грамота для Покійника, з підкресленням Його високих чеснот і благородного впливу на життя української етнічної групи.

Скромний будинок при Вест 14-ій вулиці в Клівленді, та скромніша скромної обстановка ждальні й лікарської канцелярії випадковому відвідувачеві говорили все інше, лиш не те, що тут жила і працювала лікарська слава України. Аж як приходилося до заплати за лікування, справа починала виясятися: замість подавати ціну, лікар питав пацієнта про його працю, матковий стан. Брак авта в родині пацієнта вистачав, щоб не брати грошей. Так само не хотів брати грошей від безробітних, удів, емеритів, — інколи доходило до гострих конфліктів з лікарем - Безсребренником, щоб приневолити його прийняти заплату.

Майже 40 років большевицької дійсности пройшли над ним безслідно, — після розмови з доктором кожний присягав би, що він „старий" емігрант 20-их рр. Студіюючи найновішу історію, України заходився піддати конструктивній критиці провідні постаті 18-20 рр. у публічній доповіді чи брошурі. На жаль, здійснити задум не довелося: як наяуковець із крови-кости, та людина сумління завжди сумнівався, чи належно знає справу, щоб когось із персонажів наших Визвольних змагань не скривдити.

В відношенні до завдань сучасности був істинним апостолом братолюбія й підпорядкування малого — великому, особистого, чи партійного — спільному, всеукраїнському.

Додаймо до сказаного батьківську любов до молоді, виховання цілої фаланги українських хірургів, додаймо поважний, зацікавлений у книжних виданнях вклад у рідну українську й загальну науку, заокруглім усе це незвичайно милим, євангельськи - простим, а проте маєстатичним зовнішнім виступом, та товариським, підходом до малого й старого — і образ великої української людини, Бориса Юрієвича Андрієвського, буде повний.

Найкоротший життєпис Покійника нотує: народжений у селі Бессали, на Полтавщині, 28 липня 1898, Борис Юрієвич після початкової освіти, скінчив гімназію в Лубнях і студіював медицину в Харкові, де 10 років працював асистентом на дослідах у відомого проф. Розе. Вже після закінчення студій мусів по ночах виконувати важку фізичну працю на доках, щоб у так званій „безклясовій" совєтській суспільній системі надолужити за своє походження із священичої родини, та запевнити собі належне просування в науковій праці. Пізніше працював у ролі професора хірургії у Дніпропетровську. В часи німецької окупації викладав хірургію на Львівському університеті. Тут, а потім, у ролі оператора та начальника хірургічних відділів шпиталів у Реґенсбурзі й Мюнхені — Швабінґу вишколив багатьох українських лікарів - хірургів. В Америці від Міжнародної Колеґії Хірургів дістав дозвіл без спеціяльних екзаменів проводити складні хірургічні операції. 1958 р. став працювати в характері хірурга в Лютеранському шпиталі в Клівленді, але все важча недуга серця приневолила завзятущого оператора залишити цю виснажливу працю й обмежитися до практики в приватній канцелярії. Був автором поверх трьох десятків наукових праць, дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка, Української Вільної Академії Наук, Українського Лікарського Товариства на Північної Америки й його Відділу на Огайо, членом Редакції „Лікарського Вістника", та визначним громадським і політичним діячем.

О. Гайський

Кооперативна зустріч в Монтреалі

(З нагоди 10-річчя УКОК)

Українська Кооператива Ощадности і Кредиту в Монтреалі відзначила 30-го грудня 1962 р. 10-річчя свого існування гарною та оригінальною програмою. Краса та оригінальність програми полягала в тому, що діловість прикрашено мистецтвом, не було реферату, вступів, збірок, а буфет був безплатний.

Ранком о год. 11-ій відбулося перший раз в історії міста Монтреалу спільне засідання представників усіх трьох українських щадничо - кредитових кооператив, на якому гостем був інж. Атаназ Мілянич, репрезентуючи Товариство Української Кооперації. Він виголосив доклад, в якому з'ясував розвиток, стан і працю української кооперативної централі на чужині — ТУК-у. Після дискусії над докладом вирішено створити в Монтреалі Координаційний Комітет Українських Кредитівок (ККУК), якого завданням буде узгіднювати діяльність, провадити спільну пропаґанду, обмінюватися інформаціями та розгорнути плянову акцію за охоплення усіх українців в Монтреалі в рядах українських кредитівок. Висловлено побажання, щоб Товариство Української Кооперації поширило засяг своєї діяльности також на Канаду, намагаючись стати організаційною Централею для всіх українських кредитових кооператив на чужині та простудіювало можливості спільних забезпечень в українській асекураційній інституції.

По полудні о год. 3-ій у відновленій залі парохії св. Михаїла влаштовано Ювілейну Кооперативну Зустріч. На Зустріч прибуло понад 130 осіб. Імпрезу відкрив голова Управи — інж. Ярема Савка, привітав гостей і членів та вказав на заслуги основників кооперативи, зокрема тих, що відійшли у вічність, як дир. В. Тарновецький, інж. Павло Гуцал і д-р Ігор Федів та тих, що поза Монтреалем, а саме Впр. о. Ректор Іриней Назарко, ЧСВВ, дир. Богдан Яворський і інж. Петро Балагутрак.

Програмою Зустрічі проводив справник кооперативи Я. Пришляк. Він живо й дотепно представив членів Президії та провів дискусійний форум, в якому брали участь Всч. о. Іван Гаврилюк, інж. Я. Савка, Іван Телішевський, дир. О. Гафтар, А. Дольницький, Євген Орищук і д-р Осип Кульчицький. У висліді дискусії вийшло на яву, що УКОК за перше десятиріччя перейшла півмільйона активів, об'єднує 920 членів, впровадила обігові чеки, поширила аґенди своєї діяльности, заснувала свої філії на Роземонті, Пойн Сен-Шарль і Ляшін, започаткувала шкільну ощадність, набула спільно з Організаціями Визвольного Фронту власний дім та виявила багато розмаху, ініціятиви й вмілого завідування фондами. Українська Кооператива Ощадности і Кредиту в Монтреалі, — це одинока українська кооперативна інституція, що діє в системі французьких Кес Попюлер Дежарден, де серед канадійців французького походження гідно репрезентує українські національні інтереси.

Щирі та речеві усні привіти виголосили дирек. А. Лефевр — представник французької Централі Кес Попюлер та інж А. Мілянич — від ТУК. Наспіло також багато письмових привітів.

Основники кооперативи, її дотеперішні голови Управ та справники були відзначені почесними грамотами.

В мистецько-розваговій частині програми виступали заслужений корифей української сцени Григорій Ярошевич - Манько, його дружина Антоніна та проф. Іван Король. Артист Гр. Ярошевич, один з найвидатніших діячів українського оперного театру міста Харкова та Києва, мистецьким виконанням своїх точок прикрасив програму Ювілейної Зустрічі, викликав захоплення всіх присутніх.

Обидві частини програми, ділова і мистецька, відзначалися здоровою дозою гумору, оригінальним підходом до проблем і вмілим виконанням точок, тому цю Кооперативну Зустріч можна зарахувати до успішних імпрез в Монтреалі.

Я. П.

Американське Мистецьке Товариство дякує українській малярці

Американське „Квінсборське Мистецьке Товариство" в Ню Йорку відзначило в суботу 15 грудня пр. р. десяту річницю праці в цьому товаристві нашої відомої малярці Людмили Морозової.

Квінсборське Мистецьке Товариство, що обіймає своєю діяльністю район Джамейка, Лонг Айланд, є одним із найстарших американських мистецьких товариств і відзначило вже п'ятдесят другу річницю своєї праці. П-ні Людмила Морозова приєдналась до цього товариства незабаром після свого приїзду до ЗДА, і всі ці десять років мала в ньому свою окрему студію. За цей час чимало молодих і старших учнів пройшло через її студію, і частина їх не тільки прийшла на відзначення десятої річниці праці Людмили Морозової.

В запрошенні — каталозі виставки сказани, що Мистецьке Товариство висловлює своє признання за ті десять років праці, що їх Людмила Морозова присвятила на навчання і на викликування в своїх студентах інтересу і любови до мистецтва.

Голова Товариства Френк Анґрізені відзначив любов нашої малярки до мистецтва, поза яким для неї нема життя. Відзначив він також і не менше активну любов і увагу її до учнів і до ширення серед широкої громади знання і розуміння мистецтва.

Із виставлених образів праці студентів Л. Морозової, були відзначені три образи, а після привітань і промов, Квінсборське Мистецьке Т-во презентувало Людмилі Морозовій відзначення і грамоту.

На закінчення офіційної програми, бувша голова Т-ва Вірджінія Сенд показала кольоровий фільм з різних моментів праці студії Людмили Морозової, з якого видно було і зміни в складі учнів, і зміни в їх манері і підході до виконання мистецьких творів.

Л. К.

БРИДЖОВИЙ ТУРНІР „ЛЕВІВ"

В суботу 1-го грудня 1962 відбувся в домівці шикаґівських „Левів" внутрішньо-клюбовий бриджовий турнір парами, організатором якого був голова УАСТ „Леви" мґр. Іван Іван Красник, а технічним керівником інж. Володимир Снігурович. Участь в турнірі взяли десять пар, з яких три перші місця здобули наступні пари: інж. О. Куріца і мґр. М. Модрицький, інж. А. Васинчук і мґр. І. Красник та З. Косачевич і В. Сокологорський.

Петро Головатий

У МОСКОВСЬКІЙ НЕВОЛІ

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

виявляється також у збереганні історичних традицій, в боротьбі за рідну мову, проти насаджування російських бюрократів тощо, автор так характеризує ще один гріх „буржуазних націоналістів": „Не витримує критики і погляд окремих товаришів про те, щоб, всупереч історичній традиції, економічній доцільності і навіть бажанню самого населення, приєднати до тієї або іншої республіки ті або інші райони тільки тому, що в них більшість населення творять особи, що належать до корінної національности даної республіки".

Про яких „товаришів" і про які „республіки" тут мова? Правда, також деякі неросійські республіки СССР мають окраїни, що їх інші неросійські сусіди можуть вважати за свої. Але найбільше таких окраїн, як і взагалі меншостей, має РСФСР. Тому, коли під загальникову фразеологію згаданого речення Павлова підставити конкретний зміст і взяти, наприклад, до уваги українське населення Курщини та Вороніжчини, в яких у 1926-му році жило на суцільній українській етнографічній території понад 1 400 000 українців, то їх прагнення приєднатися до України слід вважати цілком природним.

Чи слова Павлова подиктовані існуванням таких аспірацій серед українців або інших не російських народів в Росії, і чи взагалі в сучасних умовах українська меншість могла б висувати такі домагання? Цього ми не можемо знати. Але ми знаємо, що почуття національно - культурної окремішности збереглося серед мільйонів українців, які живуть в Росії, і що такі самі почування, правдоподібно, збереглися серед не-росіян. Знаючи про це, Москва може хоче оправдати свою політику знеправлювання національних меншостей тим, що, мовляв, дати їм права, це значить ще більше підсилити їхні національні аспірації і, чого доброго, довести до їх відділення від РСФСР. Хоч це відділення, як сталось із Кримом, мало б відбутися на ділі в цій же самій імперії, для російських централістів навіть воно видається небезпечним. Це може бути одною з причин нового закиду, що його робить не-російським народам Павлов.

Як би там, однак не було, заховане Москвою під сімома замками питання національних меншостей Росії починає стукати у двері Кремлю.

Амстердам, Н. Й. відзначив 10-ліття діяльности ООЧСУ

2-го грудня 1962 р. о год. 4:30 по пол. в неділю в залі Українського Американського Горожанського Клюбу, місцевий Відділ ООЧСУ відзначив 10-ліття діяльности звітами та усними привітами, спільною вечерею та мистецькою прорамою.

Ювілейне свято відкрив голова Відділу Мирон Свідерський, привітав усіх присутніх та просив о. пароха Лева Ліщинського провести молитву.

Після молитви п. голова візвав присутніх вшанувати однохвилинною мовчанкою упавших героїв, та померших членів Відділу а саме: п. Василя Сірика, Павла Чучмана, та Євгена Бартошика.

Секретар Відділу Осип Пащак зложив короткий звіт з 10-літньої діяльности. На вступі накреслив ціль і завдання Організації, а опісля ширше насвітлив діяльність Відділу на зовнішньому і внутрішньому відтинку.

Голова Контрольної Комісії Дмитро Олійник подав фінансову діяльність на протязі 10-ліття існування Відділу. В своїм звіті підчеркнув, що наша громада мала, яка стало наражена на безробіття, вплатила поважну суму 2.109,55 на національні і харитативні цілі.

Представник централі професор Богдан Романенчук з причини хворіння не міг прибути, голова Свідерський виголосив доповідь.

Надіслані письменні привіти відчитав секретар. Устні привіти зложили: о. парох Лев Ліщинський, голова УККА проф. Семен Гнатківський, голова ООЧСУ п. Микола Павлів від Організації Визякий прибув з численною репрезентацією. Усно вітали ще й інші особи.

Слідувала спільна вечеря, і мистецька частина, в якій виступали: п. Іван Семчук — сольо, зі співом при акомпаніяменті п-ні Ярослави Когут. На фортепіяні виконали дует п-на Дарія Семеґен та Ярослава Когут.

В'язанку народніх пісень відіграв на гармонії 9-літній учень Володимир Кривулич. Фортепіянове сольо відіграла 12-літня учениця Леся Пащак. Оркестра „Арфа" під проводом п. Семена Когута виконала маршові пісні.

Мистецька частина була на високому рівні, за що учасників публіка нагородила рясними оплесками. Співом національного гимну закінчено це ювілейне свято.

Імпрезою керував голова М. Свідерський.

Свято пройшло з повним успіхом. Щира подяка всім виконавцям свята, та приявним за таку численну участь.

М. С. і О. П.

ПОВІДОМЛЕННЯ І ВІДОЗВА ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В СВІТІ.

Маєстро Василь АВРАМЕНКО покалічений

Д-р Роман Осінчук біля пацієнта

Танкова Школа і Комітети Прихильників Українського Танку Школи Авраменка Канади й Америки повідомляють із жалем все Українське Громадянство, зокрема його Духовенство, Народні й Допомогові Організації, бувших його танкових інструкторів і учнів, всю молодь, та взагалі тих, котрі цінять його дотеперішню працю, — ось про що:

В суботу, 29-го грудня, 1962-го року, між 7-ою і 8-ою годинами вечором, Авраменко був у дорозі на лекції танку в околиці Ню Бронсвік, Ню Джерзі. Стався страшний випадок. Велике вантажне авто наїхало на самохід, в якому їхав Авраменко і розбив його. У висліді зламано Авраменкові праву ногу в коліні, а все тіло, зокрема груди і голову потовчено.

Непритомного Авраменка завіз амбуляне до найближчого шпиталю в Плейнфілд, де йому подано першу поміч. Опісля перевезено його до Презвітеріянського шпиталю в Ню Йорку, де лікарі ствердили зламання правої ноги в коліні, та потовчення інших частин тіла. Ногу заґіпсовано і дальшу опіку перебрав (догляд лікарський), один із докторів-патріотів, Роман Осінчук. З такої причини заповіджене у скорому часі відкриття Українського Культурного Центру в новонабутім домі в Ню Йорку на якийсь час відложено. З цих причин активна праця невтомного Авраменка припинена на неозначений час. Одначе Комітети Американський і Канадійський разом із Управою Школи Танків продовжуватимуть працю, яку вів Авраменко. В останніх місяцях було намічено видання „Історії Українського Танку", „Пропам'ятної Книги", „Альбому", „Інструкторсько-учительської фільми", влаштування в цім році великого історичного фестивалю: „Слава Америці, Канаді й Україні" у славній великій залі на Бродвею в Медізон Сквер Ґарден і відзначення 45-літнього ювілею мистецької праці на полі українського танку Василя Авраменка.

Хоч Новий Рік приніс для Авраменка і для нас великий удар, але праця наміченого пляну не повинна бути припинена. Тому Комітети перебірають на себе цю працю і кличуть всіх, — котрі бажають допомогти зреалізувати згадані пляни у новонабутому домі, що є фундаментом і місцем осідку, де будуть творитися вичислені твори і готуватися величаві виступи, — всіх, хто є щирий прихильник української народної культури і Авраменка, щоб відгукнулися із моральною і фінансовою допомогою і цим спричинилися до остаточної сплати за Дім Культури, в якому зреалізуються всі заплановані справи.

Цей випадок не розбив нам наші наміри, але лише здержав їх на деякий час. Закликаємо всіх українців, щоб негайно прийшли із допомогою у формі дару, чи позички на вищезгадані цілі, і просимо згадати на яку саме ціль Ви свою допомогу призначуєте (напр. для видання „Історії Українського Танку", чи „Інструкторсько - учительської фільми" і т. ін). Позички просимо слати безпроцентові із терміном звороту на 2 роки. Відсоток буде зачислений, як дар і всі імена жертводавців і вірителів будуть згадані в „Пропам'ятній Книзі".

По всіх місцевостях де живуть українці прохаймо, щоб ініціятиву взяли бувші танцюристи Авраменка і активні громадяни. Вони можуть зорганізувати Комітети прихильників, що поведуть дальшу працю. Вони могли б зорганізувати імпрези на цю ціль, при допомозі наших артистів. Також дуже просимо подати до нашого відома склад місцевих комітетів із повними іменами та прізвищами, як теж із повними адресами. Прохаємо подавати нам також імена, прізвища й адреси всіх людей доброї волі, до котрих ми могли б звернутися за допомогою моральною, чи фінансовою.

Всі добре знають, яку колосальну працю зробив Авраменко нашим українським танком. В першій мірі урятував нашу молодь від асиміляції на довгі роки. Як доказ, що із його школи по цілім світі вийшли визначні діячі громадського і політичного життя, як зокрема в Канаді, де частинно під впливом українського танку і народного мистецтва вони стали не лише палкими патріотами України, але також стали міністрами, сенаторами, мейорами міст, докторами, професорами, та успішними бізнесменами, чи інженерами. Всі вони завдячують саме Авраменкові за вщеплення їм високого почуття любови до свого рідного народу.

Також ніхто не може заперечити, що його танцюристи танцювали і далі танцюють для будов наших Церков, Народніх Домів, Рідних Шкіл, а також прославляють танком Україну, Америку і Канаду. Тому варта, щоб всі організації, — як Церковні, так і Народні присвятили хоч одну імпрезу на цю ціль та перевели між своїм членством збірки на цю ціль.

Авраменко працює вже 45 літ на полі українського танку. Невже він не заслужив того собі, щоб вся українська спільнота на чужині його піддержала у цей критичний для нього час і не допомогла йому допровадити його діяльність до належного і успішного завершення?

Він все своє життя присвятив для України. Даймо ж йому тепер може в останній раз тієї сили й віри. Хоч він прикований до ліжка, але нехай він таки ще хоч раз послужить українській справі разом з нами і з нашими ділами.

Дари і позички просимо слати чимскоріше на адресу „Культурного Фонду Авраменка" (Avramenko's Cultural Fund), або на ім'я Василя Авраменка:

WASYL AVRAMENKO, 12 St. Mark's Place, NEW YORK 3, N.Y., Tel. ALgonquin 4-7655

ЗА КОМІТЕТИ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ:

Почесний Голова Товариства Відродження Українського Національного Танку — Олександер ЗАГРОДСЬКИЙ, Генерал-Полковник; Проф. Василь КОСАРЕНКО-КОСАРЕВИЧ; о. Константин ДАНИЛЕНКО; Володимир ГАЙДУК-ВОБЕРСЬКИЙ; Микола ТЕСЛЕВИЧ; Софія МОРОВЕЦЬКА; Анна СТАТНИКОВА; Григорій ЯРЕМЧУК; Михайло МИРОШ; Мирон СІТНИЦЬКИЙ; Д-р Степан РОСОХА; Адв. Андрій ОРИЩАК; Михайло ЖУРАВЕЛЬ; Проф. Степан КИЛИМНИК; Проф. Ладислав БІБЕРОВИЧ, ред. Петро ЯМНЯК; Софрон ФЕДІВ.

Адреса Канадійського Комітету: 666 Bathurst Street, TORONTO 4, Ont., Canada

P. S. 1. Просимо всю нашу пресу віднестися прихильно до цієї справи.
2. Збірки і пожертви контролюються Комітетами за згодою Авраменка.

Нова книжка про УПА

„...Хорт скочив за одвірок, водночас залопотіли об смереки кулі автоматів і посипались грудки замерзлої землі. Хорт з усього голосу крикнув: „Махорка!" Повстанці схопились за зброю. Але куди? Ворог шаленим вогнем обстрілює вхід..."

Це — з нової книжки про УПА, яку написав Степан Федорівський, колишній її старшина. Цю свою книжку назвав він „Нотатки повстанця" *), і охоплює вона кульмінаційний період боротьби — від березня 1944-го по листопад 1945-го року.

Автор уміє розповідати, живо відтворює в калейдоскопі подій окремі епізоди і веде за собою читача по лісах і горах, через повстанські бункри та селянські хати, через бої й біваки, показуючи — ось як воно було.

Читаючи „Нотатки повстанця", мимоволі пригадуєш „Холодний яр" Горліса-Горського. Либонь, пригадував його і автор цієї книжки, вибравши напівбелетристичну, напівмемуарну форму викладу. Здається, тепер, з перспективи майже двох десятків років, що відділяють нас від того героїчного періоду, це найбільш відповідна форма, яку вибрав автор.

У передмові С. Федорівський зазначає: „У цих нарисах я подав лише основні фрагменти боротьби, в якій безпосередньо брав участь. До описів подій я підходив мірою можливости об'єктивно, подаючи назви місцевостей і імена учасників, що затрималися в моїй пам'яті. Звичайна річ, що подані імена — це псевда, прибрані самими повстанцями, за винятком лише тих осіб, які вже були розконспіровані органами НКГБ".

Широка галерія персонажів цієї книжки, їх короткі, яскраві характеристики на тлі буряних днів, їх розмови, дотепи перед боєм і на відпочинку — все це переніс автор у своїй пам'яті і в своєму серці до наших днів. І тому немає в них зайвої літературности, надуманости, тому вони й оживають сьогодні на сторінках його книжки.

А їх багато зберіг автор, отих пригод, імен і людей. Майор Степовий, адьютант старшинської школи Ткачук, полковник Ступницький, військовий інженер Крутий, сотник Боровик, поручник Ярема, Марія Степова... Довгий-довгий шерег людей, що, якби не війна, може б і прожили все своє життя непомітно, в сірих буднях, може б зникли в підвалах НКВД, може й не відчули б у собі ніколи того великого, героїчного, на що здатні були вояк в Карпатських лісах.

Є в книжці і не герої — випадкові люди, що траплялись упівцям на їх бойовій дорозі: залякані війною обивателі, совєтські студенти, дезертири, схоплені в полон енкаведисти...

Автор любить ліс, любить природу, з якою так близько зжилися герої його книжки і він сам. Може тому перші розділи його повісти й починаються імпресіоністичним описом природи. Ось так — „вибоїста дорога вкрилась льодовою корою. Закрижились кругленькі камінчики, прикипіли в дрібному шутрі і сіріють на слизькій дорозі..." Або: „Лоскоче тепле проміння гірські вершини, вигріває полонини і шумливі потоки..."

Уміє автор також добре будувати діялоги, уживаючи індивідуалізованої мови. І тому так природньо й переконливо виглядають у нього стрілець — простий селянський хлопчина, дівчина-санітарка, бойовий, досвідчений полковник і упівський лікар. Походженням зі східніх українських земель, автор на різних етапах свого бойового шляху зустрічає чимало земляків, з якими нав'язує теплі, дружні відносини. Пам'яті тих земляків, яким не судилося вийти з лісу живими, присвячує він окрему увагу.

Може дещо шкодять книжці розкидані подекуди в діялогах філософічні міркування, — це, коли автор свої власні думки хоче подати в розмовній формі. Також часом закрадаються в розмови персонажів елементи публіцистики, без яких можна було б обійтися.

Мало ще у нас книжок про УПА. Документальних і мемуарних. А вони — найкращий виховний матеріял для нашої молоді, яку ми так боїмося втратити. Час іде, і в пам'яті, навіть найкращій, поволі згасають деталі, тьмяніють враження, колись гарячі і, здавалося б, незабутні. І тому дуже добре зробив Степан Федорівський, відтворивши у своїй книжці те, що бачив, в чому сам брав участь.

В. Давиденко

*) Степан Федорівський, Нотатки повстанця, стор. 205, „Прометей", Ню Йорк, 1962. Обкладинка П. Холодного, остання коректа і технічне оформлення С. Кравця.

● **Французький президент** Шарль де Голь поїде також в цьому році до Західньої Німеччини з відвідинами. Ця справа вирішиться під час відвідин старенького західньо-німецького канцлера Конрада Аденауера у Парижі, куди він приїде 21-го січня ц. р. Де Голеві дуже залежить на збереженні приязни з Західньою Німеччиною, але їх взаємини погіршились внаслідку опозиції де Голя проти американсько-британського пляну щодо колективної відповідальности за атомову зброю країн НАТО і внаслідку його опозиції проти прийняття Британії до Спільного Господарського Ринку.

Виступ Дарії Ребет в Ню Йорку

Пані мгр. Дарія Ребет приїхала на відвідини до ЗДА і 29-го грудня м. р. виступила з доповіддю на тему „Політика Москви і український визвольний рух на тлі процесу Сташинського". Доповідь улаштували Головна Делеґатура ЗП УГВР, Дослідно-видавниче товариство „Пролог" і ОПВБУ в залі Українського Народного Дому.

Мирослав Прокоп представив пані Дарію Ребет як одну з визначних членів українського резистансу за німецької окупації, члена ЗП УГВР і Політичної Ради ОУНз як активну політичну і громадську діячку. Покликана президія в складі Роман Борковський, Микола Галів Іван Хома перейняла керівництво зборами.

Доповідачка зробила ретроспективну аналізу процесів, які відбувались на протязі другої світової війни аж посьогодні і ствердила, що в тому часі багато дечого змінилося на Україні. Перестала існувати збройна боротьба українського підпілля. Але напевно знаємо, що її ідеї за українську незалежність осталися далі живими серед українського народу. Деякі з тих перемін виразно виринули на тлі процесу Сташинського. Хоч процес не виявив у всій ширині того, що нас цікавило, то все ж таки в основному показав не тільки пляни, але безоглядну і нечувану в історії людства жорстокість Москви проти українського народу і її провідних людей. Ця жорстокість Москви проти українського народу стосується також, далеко поза межами червоної імперії. Вона убила Симона Петлюру, як визначного представника боротьби за українську державність, Євгена Коновальця, як основного організатора українських сил після визвольних змагань, і вкінці два останні убиства є пов'язані з періодом найновішої української визвольної боротьби, якої вони були учасниками.

Останній період визвольної боротьби був загрозливий для Москви, ... мав широко-народній характер, що вдаряло в основу червоної імперії. Ворогові вдалося зламати збройну боротьбу, але її ідейний зміст остався. Доповідачка підкреслила актуальність і силу видвигнутого клича українським збройним підпіллям, „Свобода народам, свобода людині!" Цей клич найбільше вдаряє по Москві, бо він сьогодні є здійснений майже у всьому вільному світі, за вийнятком червоної імперії. Висунення нашими націоналістичними публіцистами ідеї нації, яка на заході утотожнюється з державністю, сильно вдаряє по большевиках, які висунули марксівське вчення.

Дарія Ребет належну увагу звернула на зміни, які зайшли на Україні і в цілому СССР, вказуючи на елементи, що на це впливали. В основному червону імперію порушила друга світова війна, примусова соборність українських земель, боротьба українського підпілля, смерть Сталіна і після боротьба між большевицькою партійною клікою і вкінці міжнародні конфлікти. Серед українського народу постають нові елементи, які виразно виявляють свою національну окремішність. Поволі Україна чимраз то більше набирає права громадянства на Заході. Тут доповідачка згадала участь України в господарській виставці в Марселі у Франції, яка знайшла позитивний розголос. Найвиразнішим з назріваючих процесів є вияви української культурної самобутности. З точки погляду наших державницьких аспірацій можна бути невдоволеним з повнищого, бо все це відбувається на полі культурництва. Але треба брати до уваги можливості, які український народ має.

Вищою формою на цьому відтинку належить згадати боротьбу за чистоту української мови і діяльність молодих поетів і прозаїків в літературі. Сучасні молоді поети і прозаїки втікають від большевицького соцреалізму і накинених стереотипних партійних тем і напрямків. Тут большевикам доводиться боротися з ідеями й ідеологією. Те, що колись вони в поборюванні українських національних проявів вживали різних закидів: фашизму, буржуазного націоналізму і різних форм застрашування, молодій ґенерації, цього всього не можуть закидати. Большевики тепер змушені вести боротьбу на ідеологічному відтинку і для того вони вишколили великі партійні кадри. З другої сторони продовжують русифікацію на Україні, яка проходить у пляні злиття націй. З українською еміґрацією на ідеологічному відтинку їм неможливо боротися, тому вони рішили їм загрозливих осіб нищити фізично.

В тому аспекті належить розглядати убиство д-ра Лева Ребета, що до речі й відмічено в зізнанню оскарженого на процесі, де сказано, що Л. Ребета убито, як головного теоретика й ідеолога західніх еміґраційних кол. Доповідачка ствердила, що Л. Ребет не був ідеологом широкого західнього значення. Вона сказала, що большевиків найбільше турбувало те, що Ребет опрацьовував і написав працю „Теорія нації", як також що середовище і журнал „Український Самостійник" якого Покійний очолював, подавав інформації і точну аналізу розвиткових процесів на Україні і в цілому СССР. При цьому згадала доповідачка всі інші пляни большевиків, які старались викрасти Л. Ребета живим. Убивство Степана Бандери з становища Москви було самозрозумілим убивством відомого символа української визвольної боротьби останніх років, що мало бути сильним ударом по одному з найбільших і найактивніших середовищ на еміґрації.

Доповідачка подавала деякі фраґменти з самого процесу, вказуючи на дуже небезпечні большевицькі методи, які з людини роблять виконавця-робота, що є трагедією нашої доби. Хоч ми не мали нагоди на процесі розвинути у всій ширині й глибині українського питання з різних причин, то можна бути задоволеними, що німецький найвищий суд поставив українську справу на процесі в суто політичній площині. У всіх промовах, від головного судді д-ра Яґуша починаючи і оборонцем Сташинського кінчаючи, наголошувалось українську боротьбу за свободу і при тому авторитативне і глибоке компромітування большевицького режиму і всіх його органів. Не безпосередньо, але посередньо німецький найвищий суд засудив фактично Москву за її убивства. Суд вказав, що Сташинський був тільки безвольним коліщатком, а справжнім виконавцем убивства був уряд червоної Москви.

Пані Ребет поставила акцент на ролю українського народу на рідних землях, що є найважливішою субстанцією української нації. Очевидно й роля еміґрації є часто далеко більша, як ми самі собі це уявляємо. Зрештою два попередні і два останні убивства говорять про те, що роля еміґрації є важлива. Українські сили в Україні і поза її межами суцільні і діють рівнобіжно незалежно від політичної зрізничкованости.

Доповідачка була об'єктивна у підході до питань і не наголошувала персональних моментів.

Після доповіді присутні ставили питання і відбулась дискусія, в якій були порушувані питання, які не завжди стосувались до виступу, але доповідачка дала задовольняючі відповіді. Присутніх було коло 300 осіб.

Микола Галів

Деякі вітаміни збільшують кількість холестеролю

Ню Йорк. — Професор медичної школи при Кензаському університеті д-р Семюел Зелман досліджував на 233-ох чоловіках і 235-ох жінках у віці від 19 до 68 (пересічний вік 42) скількість холестеролю і ствердив, що холестероль збільшується внаслідок того, що люди споживають забагато вітамін у пігулковій формі, головним чином вітаміни „Д", яка є складовою частиною численних вітамін, так званих мішаних. д-р Зелман давав вітаміну „Д" тваринам і стверджував, що тварини мали більше холестеролю, це значить більше тверді артерії. Вітаміни „Д" потребують діти і вагітні та кормлячі дітей матері, але інші дорослі люди не потребують споживати додаткові вітаміни „Д".

Показ моди і реситаль

Показ моди, сполучений із співочим реситалем і музичними точками, уладжений Гільданою Зятик з Нюарку у великій залі Українського Інституту Америки в Ню Йорку 29 грудня мин. р. та спонзорований 27-им Відділом УН-Союзу, був вечором дуже вдатним, на культурному рівені, при чому вся атмосфера вечора й пізнішого прийняття була свобідна, товариська, позбавлена всякої штучности, це була атмосфера взаємної симпатії і зрозуміння між виконавцями і публікою. Конференсьє на вечорі, адв. Роман Олесницький, мав повну рацію, коли говорив не про „сукні", а про „креації" пані Гільдани Зятик. Не тільки мужчини-глядачі, так мовити ляіки в справах жіночої моди, але й добре зорієнтовані в ній пані були захоплені ідеями творця цих креацій, штудерністю задумів і майстерністю виконання. Вони побачили, що як кисть і фарба в руках мистця маляра, як долото і глина чи камінь в руках скульптора, так само одяговий матеріял, різнородний і різнобарвний, і голка можуть стати в руках високої кляси професіонала засобами для створення мистецького твору. Не задарма у великих паризьких домах моди затруднюють мистців-графіків і не задарма нову моду творять дуже часто за зразками й мотивами, збереженими на давніх портретах і образах.

Наче в калейдоскопі пересувалась одна креація моди за другою, одна краща й більш фінезійна за другу. Загалом показано 25 взорів. Вони стосувались суконь „до дому" і „на вулицю", ніби скромних, але й найелеґантніших суконь „пополудневих", вечірніх, концертових, бальових і шлюбних. Матеріялами були передусім м'ягка вовна — напр. помаранчова сукня на день, з сірим светером і аплікаціями, рожева вовняна сукня з штудерно гаптованим пояском і таким самим коміром, сукня з чорного вовняного шифону, яку можна перетворювати у вечірню з ручно мальованою тунікою з коронки. Далі: оксамит-вельвет, шовки, брокати, коронки, ба навіть — скіра. Були скромніші, але й були такі, що конферансьє перестерігав чоловіків, щоб вони не квапились замовляти даний модель для своєї дружини, бо прикраси були зроблені з правдивого золота. Згадане вгорі дбайливе викінчення стосувалось гармонії одягу: одностайність капелюшка (також власної роботи), торбинки, пояска і черевичків. Помисловість видно було в можливості перетворювати ту саму сукню в довгу і в коротку — з сукні „на вулицю" у „вечірню", — з перейначуванням вирізу в різну форму, — з можливістю перекидати намітку на ліву чи праву сторону, залежно від смаку та нагоди. А щоб глядачам не знудилось дивитися цілий вечір на ту саму модельку, то було їх аж чотири: професійна моделька, струнка білявка Дзвінка Саляк, чорнявка Віра Лазорко та знову русява Ірина Постолюк, врешті й вродлива п-ні Г. Зятик. Вона пояснила, що рішилась виступити в ролі модельки тому, щоб доказати паням, що не тільки стрункі жінки, які не хочуть ніяк переступити строго визначеної межі цалів їхніх вимірів і фунтів їхньої ваги, — можіть виглядати гарно й елеґантно.

Нерозлучною частиною вечора була його мистецька програма. Сама Гільдана Зятик, колишня оперна й концертова співачка у Відні, меццо, відспівала дві українські пісні. Видно було відразу культуру співу, добру школу, вдумливу інтерпретацію. Голос зберіг свіжість, головно у високих позиціях. Можна мати застереження щодо дикції, але ж співачка виховувалась серед чужинців і мала в своєму житті частіше діло з німецькою, як українською мовами. Жаль, що поруч з українськими піснями не заспівала й німецьких пісень, чи бодай одної оперної арії, де напевне почувалась би свобідніше. Рафаель Венке, молодий український скрипаль, учитель музики, відіграв скрипкове сольо з певністю фахівця-віртуоза. Різнородними маршами прикрашував показ мод та акомпаніював сольоспівові проф. Богдан Перфецький з Філядельфії. Акомпаніятором до скрипкового сольо був Карло Зебок.

Гутірка при коктейлах затяглась до пізньої ночі. Доказом популярности, що нею втішається Гільдана Зятик і її дім моди в Нюарку, була численна публіка, яка прибула навіть з віддалених околиць Ню Йорку, не вважаючи на зливний дощ. Цікаво, що між приявними були й кілька відомих учених-професорів та й старші пані без особливих „претенсій" щодо моди: прийшли, як приходиться на виставку образів, на культурний товариський вечір. Вложено в той вечір стільки труду, ентузіязму, хисту і гроша, що була б шкода, як би той показ обмежити тільки до Ню Йорку.

І. К-н.

Українська хроніка

● **Польський журналіст,** редактор „Роботника Польского", д-р Оттон Пеґр, виступить на форумі Дискусійного Клюбу Круглого Стола в Ню Йорку, в Українському Інституті Америки при 79 вулиці і 5 Евню, в п'ятницю 25-го січня ц. р. з доповіддю „Можливості польсько-української співпраці в майбутній Східній Европі". Початок о год. 7-ій веч. Вступ для членів Клюбу і гостей, що їх вони запросять.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 23-го СІЧНЯ 1963:

БАЛТІМОР, Мд. — Річні Збори Відд. 337 ім. Івана Франка о годині 7 веч. в залі „Самопоміч" при 239 Савт Бродвей. Порядок Зборів: 1. Відкриття Зборів, 2. Звіт Управи, 3. Звіт Контрольної Комісії, 4. Уділення абсолюторії, 5. Вибір нової управи і Контрольної Комісії, 6. Закриття Зборів. Просимо всіх членів прибути в означеному часі. — Управа.

ЧЕТВЕР, 24-го СІЧНЯ 1963:

ЛЕМІНГТОН, Онт. — Збори Відд. 504 о год. 8 веч. в залі УНО. Проситься членів і симпатиків прибути на ті річні сходини. — Управа.

СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1963:

БРУКЛИН („Савт"), Н. Й. — Річні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 293, в год. 6.30 веч. в церковній залі, 258 19-та вул., Бруклин, Н. Й. У програмі зборів: Річний звіт Уряду; звіт Ювілейного Комітету, вибір нової Управи, координація праці в новому періоді; вплата вкладок. — Дмитро Ласевич, голова, Марія Демидчук, секр.

НЕДІЛЯ, 27-го СІЧНЯ 1963:

ОМАГА, Небраска. — Річні Збори Т-ва Згода, 354 Відд. о год. 3-ій попол. у громадській домівці ч. 1241 — 15 вул. Просимо усіх членів обов'язково прибути на річні збори і вислухати звітів та вибрати нову управу на 1963 рік. — За Управу: П. Ващишин, гол., Д. Війтик, секр., С. Ванас, касир.

НЮ БРУНСВИК, Н. Дж. — Річні Загальні Збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 353 о год. 1-ій попол. в парохіяльній залі при 306 Сомерсет вул. На порядку нарад: відкриття Зборів і вибір Президії, відчитання протоколу, дискусія над протоколом, звіти фінансові і Контрольної Комісії, дискусія над звітами, уділення абсолюторії уступаючій Управі та вибір нової управи на 1963 рік. Проситься всіх членів прибути обов'язково в означеному часі. — Н. Василюк, секр.

Посмертні згадки

Фреда АНДРУС, членка Бр. св. о. Николая, Відділ 276 УНС в Ембридж, Па. Померла дня 12-го січня 1963, проживши 48 років. Роджена в місті Окленд, Мериленд. Оставила мужа, двох братів й три сестри. — Вічна Їй Пам'ять!
Мих. Фук, предс.

Осип ФЛЮНЦ, член Т-ва Українська Січ, Відділ 59 УНСоюза в Бриджпорт, Конн., помер на 67 році життя. Покійний походив зі села Коропатники, пов. Бережани, Західна Україна. Полишив в смутку дружину Катерину, брата Івана в Росії, чотири сини: Володимира, Миколу, Івана і Стаха, доньку Софію і сім внуків. Похорон відбувся 7. листопада 1962 р. з похоронного заведення до укр. кат. церкви, при участі членів родини і знайомих, а опісля на цвинтар св. Івана Хрестителя в Стратфорд, Конн. — Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Галькевич, секр.

Параска КОБАСЯР — членка Б-ва св. о. Миколая, Від. 175 УНСоюзу в Дірройті, Миш., померла в дні 4-го січня 1963 року, проживши 78 років. Покійна полишила у смутку синів: Сильвестра і Петра та доньку Марту. Похорон відбувся з пох. заведення до української кат. церкви св. Івана, при Clippert в дні 8-го січня 1963 року. Покійну поховано на цвинтарі Holy Cross, при співучасті Родини, Членів Відділу і Знайомих. — Вічна Їй Пам'ять!
С. Под-Крупка, секр.

ТАРЗАН, ч. 4971. Сторожі леопарди!

...SOON AFTER DAYLIGHT, THE TRAVELERS EMERGED FROM THE JUNGLE. FERTILE FIELDS SPREAD BEFORE THEM--

WHERE NATIVE SLAVES TILLED THE SOIL, WORKING DILIGENTLY, FEVERISHLY--

FOR SAVAGE SENTRIES WERE EVER ALERT TO DISCOURAGE ONE FROM LAGGING OR ATTEMPTING ESCAPE-- TRAINED LEOPARDS!

Зараз після денного світла мандрівники вийшли з джунґлів. Врожайні поля появилися перед ними...

На них невільники управляли землю, працюючи пильно і гарячково...

Во дикі вартові чували всюди, щоб відобрати охоту запізнюватися або втікати... Витресовані леопарди!